

Η ΝΙΚΗ ΤΗΣ ΧΟΥΝΤΑΣ; (Ιούλιος 2006)

Συγγραφέας: ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΡΑΣ

«Δεν θα επιτρέψομε τα δάση μας να θυσιασθούν στον βωμό... του περιβάλλοντος»

Βουλευτής συμπολίτευσης όταν ο αείμνηστος *Κ. Τσάτσος* πρότεινε το άρθρο 24 του Συντάγματος το 1975

Το τέλος της χούντας σήμανε την αρχή μιας μακρόχρονης αντιπαλότητας μεταξύ δύο θεωρήσεων της δημοκρατίας στη χώρα μας. Η μια αποβλέπει στο μακροπρόθεσμο συμφέρον του συνόλου των πολιτών, και οι συντάκτες του Συντάγματος του 1975 ανήκαν σ' αυτή την σχολή. Η θέση τους συνεπάγεται κάποιο περιορισμό των συμφερόντων του κάθε πολίτη για το καλό όλων. Μέσα απ' αυτή την θεώρηση γίνεται κατανοητή η επιμονή του αείμνηστου Κωνσταντίνου Τσάτσου να εισαχθεί το άρθρο 24 του Συντάγματος για την προστασία του περιβάλλοντος και της κληρονομιάς και ειδικότερα για την προστασία των δασών. Όντως το άρθρο 24 ήταν προοδευτικό για την εποχή του. Ανήγγειλε στα λοιπά Ευρωπαϊκά κράτη ότι η δημοκρατική πλέον Ελλάδα θα βρίσκεται στην πρωτοπορία όσον αφορά τους μεγάλους προβληματισμούς της εποχής μας.

Η άλλη σχολή είχε επίσης αντιπαλότητα με την χούντα που εστιαζόταν όμως στο χουντικό τρόπο ανάληψης της αρχής και συναφούς διακυβέρνησης όχι όμως και διοίκησης. Θαύμαζε τη δημοκρατία όχι ως θεσμό που θα διαφύλαττε το γενικό συμφέρον, αλλά ως ρυθμιστικό κανόνα ενός παιχνιδιού εξουσίας όπου, όπως και επί χούντας, η εκάστοτε κυβέρνηση θα ικανοποιούσε αιτήματα ατομικού ή φατριαστικού ενδιαφέροντος για όσους περισσότερους πολίτες/πελάτες γινόταν, με αντάλλαγμα τουλάχιστο την ανοχή και, όπου αναγκαίο, την υποστήριξη των κρατούντων. Έτσι γίνεται απόλυτα κατανοητή η φαινομενικά αφελής αλλά στην ουσία προφητική αντίδραση ενός βουλευτή (και μάλιστα του υπολοίπου Αττικής), που ανήκε στο ίδιο κόμμα με τον Κωνσταντίνο Τσάτσο. Εάν το συμφέρον του συνόλου πρέπει να υποτάσσεται σε εκείνο του συμφεροντολόγου ιδιώτη και του επίδοξου πολιτικού, τότε

πράγματι γίνεται κατανοητό γιατί τα δάση και οι δασικές εκτάσεις θα θυσιαζόταν εάν προστατεύονταν, ενώ «αξιοποιούνται» οικοπεδοποιούμενες προς όφελος του οικοπεδούχου και του όποιου ασκεί διοίκηση. Όντως μια τέτοια αντίληψη αποτελεί φόρο τιμής στην αλήστου μνήμης χούντα. Αναγγέλλει στους ευρωπαίους εταίρους μας ότι η χώρα μας θα είναι πάντα από τους τελευταίους που θα ανταποκρίνεται, συχνά μάλιστα υπό την απειλή δικαστικής απόφασης.

Εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι μεταξύ πολλών καλών εξελίξεων στη χώρα μας τα τελευταία τριάντα χρόνια υπάρχει και ένα αρνητικό. Οι διαδοχικές κυβερνήσεις έστω και με τις άνετες πλειοψηφίες που συνήθως διέθεταν στη Βουλή, μπόρεσαν να εισαγάγουν ποικίλες πολιτικές όχι όμως να αποκαταστήσουν υγιή δημόσια διοίκηση. Ένα παράδειγμα: επί τριάντα χρόνια δεν εκπληρώθηκε η συνταγματική επιταγή για τη σύνταξη δασολογίου. Το αποτέλεσμα είναι τραγικό για την ελληνική οικονομία, για την ελληνική κοινωνία και για το περιβάλλον της χώρας. Έχουμε εν πολλοίς απολέσει την αυτοπεποίθησή μας ως λαός, διότι τελικά δεν μπορέσαμε να ξεφύγουμε από το χουντικό πρότυπο διοίκησης με τις ρίζες του στην παλαιότατη προχουντική συνήθεια του ρουσφετιού.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο τα μέλη της ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ καλούμαστε να δώσουμε έναν έντονο και διαρκή αγώνα κατά δύο συγκεκριμένων προτάσεων αναθεώρησης του Συντάγματος. Ο ένας αφορά την προτεινόμενη αναθεώρηση του ίδιου του άρθρου 24. Προτείνεται η άρση προστασίας των δασικών εκτάσεων για την πριν το 1975 (ουσιαστικά πριν το 1978, διότι τότε έγιναν αεροφωτογραφίες) εποχή. Μ' αυτόν τον τρόπο επιβραβεύονται, και τούτο πολύ λογικά μέσα στο πλαίσιο της σκέψης που ήδη σκιαγράφησα, ιδιαίτερα εκείνοι οι ιδιώτες και οι συνεταιρισμοί που ευνοήθηκαν από τη χούντα. Η κερκόπορτα αυτή για τις αμαρτίες του παρελθόντος ωχριά όμως σε σύγκριση με τη «βασιλική πύλη» που ανοίγεται στον τοίχο της μελλοντικής προστασίας. Μέσα σ' ένα πλαίσιο χωροταξικών διαταγμάτων και χωρίς την επίκληση συγκεκριμένου εθνικού οικονομικού ενδιαφέροντος που επιβάλλει το υφιστάμενο κείμενο του άρθρου 24, θα μπορούν οι εκάστοτε Υπουργοί να ξεπεράσουν ακόμα και τη χούντα στην άσκηση χωροταξικής εύνοιας και αυθαιρεσίας.

Σε μια χώρα όπου το Εθνικό Συμβούλιο Χωροταξίας έχει να συνεδριάσει από τον Φεβρουάριο του 2004, όπου το κτηματολόγιο καρκινοβατεί και το δασολόγιο, παρά τη συνταγματική επιταγή, είναι ανύπαρκτο, όπου τα πολεοδομικά γραφεία δεν

φημίζονται για το αδιάβλητο των αποφάσεων τους, όπου και οι άδειες που εκδίδονται δεν εφαρμόζονται όπως εκδόθηκαν, όπου η ανεξέλεγκτη εκτός σχεδίου δόμηση συνεχώς μειώνει τις παραγωγικές γεωργικές εκτάσεις και υποβαθμίζει ευαίσθητα φυσικά τοπία, όπου οι υπηρεσίες του ΥΠΕΧΩΔΕ αγωνίζονται ακόμα να στηρίξουν αποτελεσματικά τους πρώτους 27 φορείς διαχείρισης περιοχών NATURA και όπου ένας πανίσχυρος Υπουργός μπορεί να περιγράψει επί λέξει ως «εγκληματική» την άποψη του Συμβουλίου Επικρατείας, όπως την ερμηνεύει ο ίδιος («άπαξ δάσος πάντα δάσος»), ουδείς μπορεί να αμφιβάλλει για τα μοιραία αποτελέσματα της αναθεώρησης όπως αυτή σήμερα προτείνεται.

Ο εν λόγω Υπουργός έχει όμως δίκαιο σε ένα και μάλιστα νευραλγικό σημείο. Ακριβώς διότι οι πολιτικοί και των δύο μεγάλων κομμάτων κατάφεραν μέχρι στιγμής να κυβερνήσουν όχι όμως και να διοικήσουν με επιτυχία την χώρα, έπεσε ένα τεράστιο επί πλέον φορτίο ευθύνης στα Δικαστήρια, ως της μόνης Αρχής που παρέμεινε και παραμένει σχετικά ανεξάρτητη από την επικρατούσα κομματοκρατία. Και βέβαια δεν είναι πάντα ορθές οι αποφάσεις οποιουδήποτε Δικαστηρίου, όπως δεν είναι πάντα ορθές οι αποφάσεις οποιουδήποτε Υπουργού, ούτε ακόμα και του Κοινοβουλίου. Όμως τουλάχιστο τα Δικαστήρια δικαίως αισθάνθηκαν υποχρεωμένα να λάβουν υπ' όψη τις συνταγματικές επιταγές εκεί όπου η Διοίκηση τις αμελούσε ή τις καταστρατηγούσε. Με λίγα λόγια, τα Δικαστήρια, ιδιαίτερα το Συμβούλιο της Επικρατείας, υπεραμύνθηκαν της πολιτικής παρακαταθήκης των αειμνήστων Κωνσταντίνου Καραμανλή και Κωνσταντίνου Τσάτσου, παρακαταθήκης που σε αυτό το σημείο τυγχάνει σεβασμού από τους εντιμότερους πολιτικούς σε ολόκληρο το πολιτικό φάσμα.

Άσχετα με τους πραγματικούς της στόχους μια άλλη ήδη κατατεθειμένη πρόταση αναθεώρησης του Συντάγματος θα είχε εξ ίσου επαχθή αποτελέσματα. Η ίδρυση ενός Συνταγματικού Δικαστηρίου θα καθυστερούσε την έκβαση οποιασδήποτε υποθέσεως, όταν οι δικαστικές αποφάσεις θα επικαλούνταν το Σύνταγμα, ίσως έως και δύο χρόνια, αυξάνοντας έτσι τον ήδη απαράδεκτο χρόνο διοικητικής αυθαιρεσίας. Θα επρόκειτο για σοβαρό πλήγμα στη χώρα: μια δικαιοσύνη που αποδίδεται με καθυστέρηση είναι μια δικαιοσύνη εξασθενημένη. Επίσης όμως θα ενέτεινε τους κινδύνους πολιτικής επιρροής στο έργο της Δικαιοσύνης. Παραδόξως οι σημερινές προτάσεις αναθεώρησης δεν αναφέρονται στο προτεινόμενο τρόπο επιλογής των μελών ενός Συνταγματικού Δικαστηρίου. Όμως, είτε η εκάστοτε Κυβέρνηση είτε η

Βουλή θα έχει τον πρώτο λόγο, θα εγκαινιαστεί ένα καθ' όλα αποφευκτέο σύστημα κομματικής επικάλυψης της ελληνικής Δικαιοσύνης.

Το παρόν σύστημα, του λεγόμενου διάχυτου συνταγματικού ελέγχου απ' όλες τις βαθμίδες της Δικαιοσύνης, έχει δουλέψει καλά για 110 χρόνια -σ' αντίθεση με την κρατική διοίκηση. Οι προτάσεις αναθεώρησης, όπως σήμερα τουλάχιστον διατυπώνονται, θα ζημιώσουν την ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης επομένως του κάθε πολίτη, συγκαλύπτοντας το πραγματικό πρόβλημα της χώρας, δηλαδή την αδυναμία, την αυθαιρεσία και την αδιαφάνεια της Διοίκησης. Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ έχει στείλει ήδη εμπεριστατωμένο μνημόνιο για το Σύνταγμα στα κόμματα. Απαιτείται επιφυλακή όλων και γι' αυτόν τον αγώνα και έναντι του κινδύνου στο όνομα της πλειοψηφίας, ουσιαστικό πράγματι στοιχείο της δημοκρατίας, να τίθεται εν κινδύνω το κράτος δικαίου, εξ ίσου ουσιαστικό στοιχείο, όπως γνώριζαν και οι αρχαίοι και οι συντάκτες του Ελληνικού Συντάγματος του 1975.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην τριμηνιαία έκδοση της Ελληνικής Εταιρείας Προστασίας Περιβάλλοντος και Πολιτιστικής Κληρονομιάς, στο τεύχος 22, Απρίλιος-Μάιος-Ιούνιος 2006, σ. 3-4.